

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยคณะราษฎรจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 มาเป็นการปกครองใน “ระบอบรัฐสภา” (Parliamentary Regime) โดยการกำหนด โครงสร้าง หลักเกณฑ์ วิธีการปกครองและความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนไว้ใน “รัฐธรรมนูญ” (Constitution) โดยให้ความสำคัญเป็นกฎหมายแม่บทสูงสุด

รูปแบบรัฐสภา โดยทั่วไปรูปแบบของรัฐสภาแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบสภาเดียว (unicameral parliament) และรูปแบบสภาคู่ (bicameral parliament) ซึ่งเรียกว่า “ระบบรัฐสภา” รูปแบบสภาเดียวเป็นแบบที่พบเห็นได้น้อย ประเทศที่นิยมใช้ระบบสภาเดียวมักเป็นประเทศขนาดเล็ก เหตุผลที่ประเทศนิยมแบบสภาเดียวมักจะกล่าวอ้างก็คือ สภาเดียวเป็นสภาที่เป็นผู้แทนของประชาชนอย่างแท้จริงและตรงไปตรงมา และเมื่อเป็นสภาของประชาชนแล้ว ก็ไม่ควรถูกควบคุมและถ่วงดุลโดยสภาอื่น ทำให้งานล่าช้าโดยไม่จำเป็น

ประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ส่วนใหญ่มักจะใช้รูปแบบการปกครองแบบสภาคู่ ซึ่งประกอบด้วยสองสภา คือ สภาหนึ่งเรียกว่า สภาล่าง มาจากการเลือกตั้ง จะมีสมาชิกมากกว่าอีกสภาหนึ่ง แต่วาระการดำรงตำแหน่งหรืออายุของสภาจะสั้นกว่าอีกสภาหนึ่งที่เรียกว่า สภาสูง ซึ่งอาจมาจากการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งขึ้นอยู่กับข้อกำหนดรูปแบบไว้ในรัฐธรรมนูญฯ และส่วนใหญ่จะมีสมาชิกลดกว่าสภาล่าง แต่อายุของสภาสูงจะยาวกว่า (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 2549 : 14, 15)

รัฐธรรมนูญ (Constitution) คือ หลักกฎหมายแม่บทสูงสุดของประเทศ ซึ่งกำหนด โครงสร้าง หลักเกณฑ์ รูปแบบ และแนวทางในการปกครองประเทศ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2541 : 58)

สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ โดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น รัฐธรรมนูญของไทย จะกำหนดข้อความต่างๆ ที่สำคัญไว้ ได้แก่ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โครงสร้าง ของรัฐบาล การแบ่งแยกอำนาจ สิทธิเสรีภาพของประชาชน ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน และการเปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญ เป็นต้น (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2541 : 59)

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ หมายถึง ข้อความที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เจตจำนง หรือเหตุผลที่ต้องการให้เป็นไปตามนั้น ในการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ทั้งนี้อาจรวมไปถึงข้อความ ที่แสดงถึงอุดมการณ์แห่งชาติด้วยก็ได้ เช่น คำปรารภในรัฐธรรมนูญหรือธรรมนูญ การปกครอง ราชอาณาจักรไทยฉบับต่างๆ เป็นต้น (วิวัฒน์ เอี่ยม ไพรวัน 2541 : 63)

ประเทศไทย ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม “ฉบับชั่วคราว” เป็นฉบับแรก เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2475 และได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มา จนถึง รัฐธรรมนูญฉบับที่ประกาศใช้ เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2550 รวม 18 ฉบับ แยกเป็นแบบที่กำหนดให้มี สภาคู่ คือ มีสมาชิกวุฒิสภา รวม 9 ฉบับ และเป็นแบบสภาเดียว คือ ที่ไม่ได้กำหนดให้มีสมาชิก วุฒิสภากัน 9 ฉบับ

รัฐธรรมนูญฉบับที่กำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภา คือ 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 3) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 4) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 5) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 6) รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 7) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 8) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ 9) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ตามรัฐธรรมนูญฯ 9 ฉบับ ของไทยที่พบดังกล่าว ได้มีเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ ในการกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภาแตกต่างกันออกไป ซึ่งสามารถแยกได้เป็น 4 รูปแบบหลัก ด้วยกัน กล่าวคือ

1. รูปแบบ การเลือกตั้งโดยทางอ้อม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ได้กำหนดที่มาของสมาชิก วุฒิสภาหรือที่เรียกชื่อตามรัฐธรรมนูญฯ ว่า “พฤฒสภา” โดยกำหนดให้มีที่มาจาก “การเลือกตั้งโดย ทางอ้อม”

วิธีการเลือกนั้น คือ การกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ที่อยู่ในวันสุดท้ายตามรัฐธรรมนูญฯ เป็นผู้เลือก

2. รูปแบบ การแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์

ในหมวดการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ นั้น ได้อนุโลมตามเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญฯ ที่ได้กำหนดไว้รวมกันจำนวน 6 ฉบับ ซึ่งสามารถแยกออกย่อยได้ตามเจตนารมณ์ เกี่ยวกับที่มา ดังนี้

2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2490 มาตรา 33 “พระมหากษัตริย์ทรงเลือกตั้ง” ซึ่งในราชกิจจานุเบกษาใช้คำว่า “ประกาศแต่งตั้ง” และ “ทรงเลือกและแต่งตั้ง”

2.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 มาตรา 82 “พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและแต่งตั้ง” และ “ประธานองคมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ”

2.3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 มาตรา 78 “พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง”

2.4 รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 มาตรา 107 “พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง” และ “นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ”

2.5 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 มาตรา 84 “พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง”

2.6 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 มาตรา 100 “พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง” และ “นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ”

3. รูปแบบ การเลือกตั้งโดยตรง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจากประชาชนเลือกตั้งโดยตรง โดยกำหนดให้ “วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งราษฎรเลือกตั้ง”

4. รูปแบบ การเลือกตั้งโดยตรงและการสรรหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงและมีที่มาจากการสรรหา ประกอบกัน ทั้งนี้ กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาส่วนมากมาจากการเลือกตั้ง และส่วนน้อยมาจาก “การสรรหา” โดยคณะกรรมการสรรหา

ความเป็นมาของสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยอยากทราบ และต้องการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและข้อดีข้อจำกัด แต่เนื่องจาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภาไว้ในหลายฉบับด้วยกัน และที่มาก็มีทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกันออกไป นอกจากนั้นระยะเวลาที่กำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภา บางฉบับก็ห่างกันมาก อาทิ ฉบับแรก พ.ศ. 2489 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 3 และ ในฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 18 เป็นระยะเวลาที่ห่างกันถึง 61 ปี ดังนั้น การที่จะเข้าถึงข้อมูล และเจตนารมณ์ที่แท้จริงให้ได้มากที่สุด เกี่ยวกับการกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในแต่ละรูปแบบ จึงจำเป็นต้องศึกษา “วิวัฒนาการ

ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” ในแต่ละรูปแบบที่มาและข้อดีข้อจำกัด ของแต่ละรูปแบบประกอบด้วย เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลรอบด้านเกี่ยวกับการกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในแต่ละรูปแบบ ตามสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น โดยผู้วิจัยแยกรูปแบบที่จะศึกษาที่มาและข้อดีข้อจำกัดเกี่ยวกับวิวัฒนาการและพัฒนาการที่มาของสมาชิกวุฒิสภาฯ โดยวิวัฒนาการนั้น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เป็นขั้นตอนและยังมีเค้าเดิมอยู่มาก ส่วนพัฒนาการ คือ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วซึ่งมีเค้าเดิมน้อย ทั้งนี้ เหตุผลของการที่จะศึกษา เพื่อต้องการทราบว่า ที่มาและข้อดี ข้อจำกัด ของสมาชิกวุฒิสภาในแต่ละรูปแบบมีความเป็นมาอย่างไร และมีเจตนารมณ์ใดบ้างในทางการเมืองที่เกี่ยวกับการกำหนดที่มา นอกจากนี้ในแต่ละรูปแบบของที่มา ยังมีข้อดีข้อจำกัดอะไรบ้างในทางการเมือง โดยผู้วิจัยได้แบ่งแยกรูปแบบการศึกษาออกเป็น 4 รูปแบบหลัก และ 1 ใน 4 รูปแบบหลักนั้น มีส่วนที่แตกต่างกันอยู่บ้าง แต่พออนุโลมรวมกันได้ จึงได้แยกออกเป็น 3 รูปแบบย่อยด้วยกัน กล่าวคือ

1. สมาชิกวุฒิสภาที่มีที่มาจากคัดเลือกตั้งโดยทางอ้อม

จากข้อมูลทางเอกสารพบว่า มีวิวัฒนาการมาจากการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 โดยการเปลี่ยนแปลงจากการใช้รูปแบบสภาเดียว ที่มีสมาชิกสองประเภท คือ “ส.ส. ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยทางอ้อม” และ “ส.ส. ที่มาจากการแต่งตั้ง” มาเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ด้วยการกำหนดให้รัฐสภาเป็นรูปแบบสภาคู่ คือมี สภาผู้แทนราษฎร และมีสภา “วุฒิสภา” ตามมาตรา 24 หรือ “วุฒิสภา” หรือ “สมาชิกวุฒิสภา” ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับต่อมา มา ทั้งนี้ในทางการเมืองย่อมมีข้อดี และข้อจำกัด

2. สมาชิกวุฒิสภาที่มีที่มาจากแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์

จากข้อมูลทางเอกสารพบว่า มีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่พออนุโลมเข้าหมวดกันได้รวม 6 ฉบับ ด้วยกัน ซึ่งมีทั้งวิวัฒนาการและพัฒนาการเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาตามกรอบของการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ ดังนี้

2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว)* พุทธศักราช 2490 มีที่มาจากการทำรัฐประหาร เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 และได้มีการประกาศใช้ เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 โดยกำหนดให้รัฐสภาเป็นรูปแบบสภาคู่ตามรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย และ มาตรา 33 กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจาก “วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก ที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง มีจำนวนเท่ากับสมาชิกสภาผู้แทน” *(คำว่า ฉบับ เขียนตามต้นฉบับเดิม)

2.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 มีที่มาจากแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 และได้กำหนดให้รัฐสภา

เป็นรูปแบบสภาคู่ ตามมาตรา 82 โดยการกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจาก “วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกมีจำนวนหนึ่งร้อยคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงเลือกและแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน และมีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์” และในวรรคท้าย “ประธานองคมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ”

2.3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 มีที่มาจากธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2502 และได้กำหนดให้รัฐสภาเป็นรูปแบบสภาคู่ ตามมาตรา 78 โดยกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจาก “วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาการหรือกิจการต่างๆ”

2.4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 มีที่มาจากการตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ในสมัย นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้กำหนดให้รัฐสภาเป็นรูปแบบสภาคู่ ตามมาตรา 107 โดยกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจาก “วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนหนึ่งร้อยคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่างๆ” และในวรรคท้าย “ประธานองคมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ”

2.5 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 มีที่มาจากธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520 ซึ่งได้กำหนดให้ รัฐสภาเป็นรูปแบบสภาคู่ตามมาตรา 84 โดยการกำหนดให้ สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจาก “วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่างๆ”

2.6 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 มีที่มาจากธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534 ซึ่งได้กำหนดให้รัฐสภาเป็นรูปแบบสภาคู่ ตามมาตรา 100 โดยการกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจาก “วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่างๆ” และในวรรคท้าย “นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา”

3. สมาชิกวุฒิสภาที่มีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจาก “ซึ่งราษฎรเลือกตั้ง” หรือ “ประชาชนเลือกตั้งโดยตรง”

จากข้อมูลทางเอกสารพบว่า เป็นพัฒนาการตามกระแสนิยมของรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่เกี่ยวกับที่มาของตัวแทนประชาชน ซึ่งนิยามกันว่า ต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และสถานการณ์ทางการเมืองในขณะที่ทำการร่างรัฐธรรมนูญอยู่นั้น ได้เอื้ออำนวยต่อการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งจัดว่าเป็นตัวแทนของประชาชนทางตรง โดยการ

กำหนดให้รัฐสภาเป็นรูปแบบสภาคู่ ตามมาตรา 121 สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจาก “ราษฎรเลือกตั้ง” ซึ่งในทางการเมืองย่อมมีข้อดี และข้อจำกัด

4. สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงและการสรรหา

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจาก “การเลือกตั้งโดยตรงและการสรรหา” ประกอบกัน

จากข้อมูลทางเอกสารพบว่าเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่จำแนกได้อีกรูปแบบหนึ่ง นั้น อาจมีที่มาจากพฤติกรรมของสมาชิกวุฒิสภาบางส่วน ที่มีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง ซึ่งเกิดการเป็นฝ่ายทางการเมืองในระหว่างการประชุมที่ การร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับดังกล่าว จึงมีการโต้แย้งกันขึ้นระหว่าง ความเป็น “หลักการ” กับ “ความเป็นจริง” และในที่สุดได้ผลสรุปว่า ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาควรมาจาก “การเลือกตั้งโดยตรงและการสรรหา” ร่วมกัน ดังที่กำหนดไว้ตามมาตรา 111

ทั้งนี้ ในทางการเมืองย่อมมีข้อดี และข้อจำกัด เพื่อความชัดเจนใน การศึกษา วิเคราะห์ในการกำหนดที่มาและ ข้อดี ข้อจำกัด ของสมาชิกวุฒิสภาแต่ละรูปแบบ ผู้วิจัย จะได้ ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา “แต่ละรูปแบบ” และ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจงที่เกี่ยวกับ “ที่มาและข้อดี ข้อจำกัด ในแต่ละรูปแบบของสมาชิกวุฒิสภา” ประกอบกัน แต่เนื่องจากขณะที่ทำการศึกษาวิจัยอยู่ในช่วงการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งเป็นฉบับล่าสุด ที่สมาชิกวุฒิสภามีทั้งส่วนที่มาจาก “การเลือกตั้งโดยตรง” และส่วนที่มาจาก “การสรรหา” เป็นครั้งแรก ดังนั้น ผู้วิจัย จึงทำการ สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่มาและข้อดี ข้อจำกัด ของสมาชิกวุฒิสภาที่กำหนดที่มา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จากผู้ทรงคุณวุฒิ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยคัดเลือกแบบเจาะจง เพื่อนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาประกอบ รวมกันกับข้อมูลจากเอกสารในการวิเคราะห์เจตจำนงเกี่ยวกับการกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภา และข้อดี ข้อจำกัด ของสมาชิกวุฒิสภาในแต่ละรูปแบบและยุคสมัย ตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย เพื่อให้ทราบถึงวิวัฒนาการที่มาและข้อดี ข้อจำกัด ของสมาชิกวุฒิสภาในแต่ละ รูปแบบหลักและรูปแบบย่อย ตามที่ต้องการทราบและต้องการศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

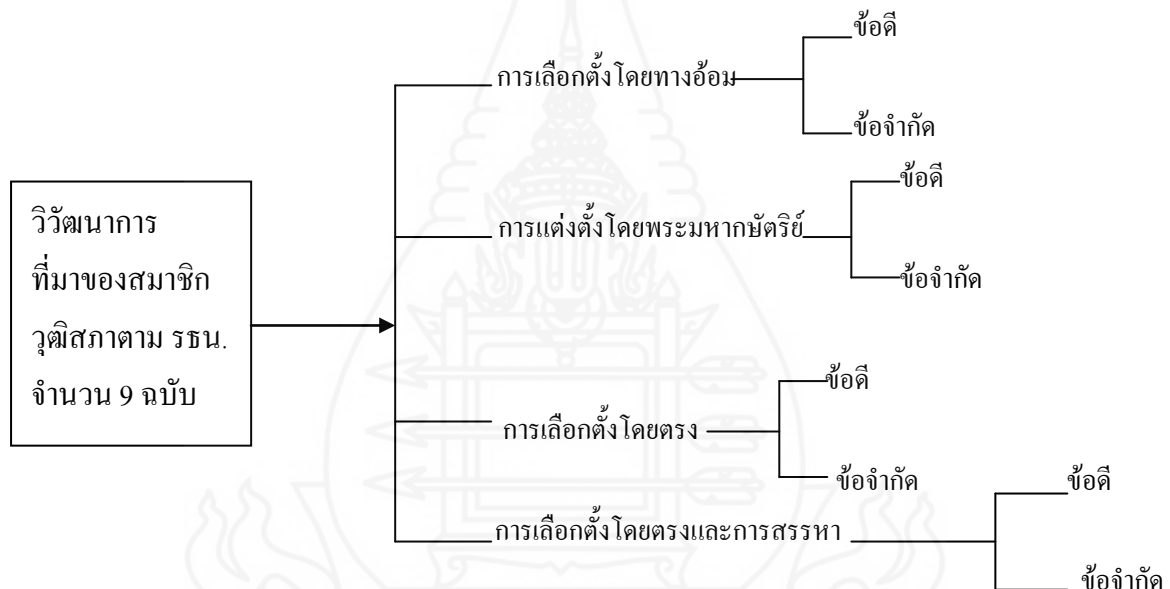
เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของที่มาและข้อดี ข้อจำกัด ของสมาชิกวุฒิสภา ที่กำหนดไว้ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่ละฉบับ ดังนี้

2.1 วิวัฒนาการที่มาของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ได้ประกาศใช้มาแล้ว

2.2 ข้อดีและข้อจำกัด ของที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่กำหนดไว้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในแต่ละฉบับและรูปแบบที่มา ตามที่ได้ประกาศใช้มาแล้ว

3. กรอบแนวคิด

จะทำการวิจัยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จำนวน 9 ฉบับ โดยศึกษา วิวัฒนาการที่มาและข้อดี ข้อจำกัด ของสมาชิกวุฒิสภา ในแต่ละรูปแบบ ตามแผนผัง ต่อไปนี้

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ศึกษาจากเอกสารเอกสาร คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เฉพาะฉบับที่กำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภา

4.2 ศึกษาจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และรายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา

4.3 สัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่างวิจัยแบบเจาะจงที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มาและข้อดี ข้อจำกัด ของสมาชิกวุฒิสภาทั้ง 4 รูปแบบหลัก

4.4 สัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มตัวอย่างวิจัยแบบเจาะจง ที่เป็นสมาชิกสภาร่าง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จำนวน 5 คน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มาและ ข้อดี ข้อจำกัด ของสมาชิกวุฒิสภาทั้ง 4 รูปแบบ โดยเน้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสรรหาเป็นหลัก

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 วิวัฒนาการ หมายถึง ความเป็นมาที่เกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ตาม รัฐธรรมนูญฯ ที่ได้ประกาศใช้มาแล้ว

5.2 พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) จากการ แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ มาเป็นการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง ตามรัฐธรรมนูญฯ ที่ได้ ประกาศใช้มาแล้ว

5.3 ที่มา หมายถึง ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ที่มีบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ จำนวน 9 ฉบับ ที่ได้ประกาศใช้มาแล้ว

5.4 ข้อดีและข้อจำกัด หมายถึง ข้อดีและข้อจำกัดของที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) จากการเลือกตั้งโดยทางอ้อม การแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ การเลือกตั้งโดยตรง การเลือกตั้ง โดยตรงและการสรรหา ตามรัฐธรรมนูญฯ ที่ได้ประกาศใช้มาแล้ว

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ประโยชน์ในเชิงวิชาการ

เพื่อการได้องค์ความรู้เกี่ยวกับสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับต่างๆ ในบริบทที่เกี่ยวกับที่มาและข้อดี ข้อจำกัด ของสมาชิกวุฒิสภา ในแต่ละรูปแบบ ที่กำหนดที่มา

6.2 ประโยชน์ในเชิงประยุกต์

เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาประยุกต์ เพื่อการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบททางการเมืองการปกครองของไทย